Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2014-164 d.d. 15 april 2014
(prof.mr. M.L. Hendrikse, voorzitter, drs. A. Adriaansen en mr. W.H.G.A. Filott mpf, leden en mevrouw mr. M. Nijland, secretaris)

Samenvatting

De moeder van Consument beheert zijn financiële zaken. Vaststaat dat in de administratie van Aangeslotene een kredietovereenkomst en een aantal verhogingen van de kredietlimiet op naam van Consument staan geregistreerd. Ook is sindsdien de kredietlimiet twee keer verhoogd. Consument ontdekt het bestaan van de kredietovereenkomst tien jaar na ingangsdatum. Consument betwist dat de handtekeningen onder de kredietovereenkomst en verhogingsaanvragen van hem zijn. De bank vordert de openstaande kredietsom van Consument. De Commissie overweegt dat in artikel 159 lid 2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een specifieke regeling is opgenomen voor de betwisting van echtheid van een handtekening die als ondertekening van een onderhandse akte dient. Uit dit artikel volgt dat bij onderhandse akten de bewijslast aangaande de echtheid van de handtekening rust op degene die de akte als bewijsstuk gebruikt of zich daarop beroept. De bank is er niet in geslaagd dat bewijs te leveren. Dat brengt mee dat geen geldige kredietovereenkomst tot stand is gekomen en dat de bank in beginsel recht heeft op teruggave van deze betalingen omdat zij de kredietsom onverschuldigd aan Consument heeft betaald. Het beroep van Consument dat hij bevrijd is van teruggave van de kredietsom gaat niet op nu van hem verwacht had mogen worden dat hij regelmatig zijn bankafschriften zou controleren. Aan de andere kant bestond geen rechtsgrond voor alle betalingen door Consument met betrekking tot de kredietovereenkomst en zal hij deze van de bank dienen terug te krijgen. De vordering wordt gedeeltelijk toegewezen.

Consument,

en

ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, hierna te noemen Aangeslotene.

1. Procesverloop

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:
- het dossier van de Ombudsman Financiële Dienstverlening;
- het verzoek tot geschilbeslechting van 11 juni 2013;
- het verweerschrift van Aangeslotene;
- de repliek van Consument;
- de aanvullend repliek van Consument;
- de dupliek van Aangeslotene;
- de ter zitting overgelegde pleitnota van Consument; en

- de ter zitting overgelegde pleitnota van Aangeslotene.

De Commissie heeft vastgesteld dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening niet tot oplossing van het geschil heeft geleid en dat beide partijen het advies van de Commissie als bindend aanvaarden. Partijen zijn opgeroepen voor een mondelinge behandeling op 18 maart 2014 en zijn aldaar verschenen.

2. Feiten

2.1. Consument hield in elk geval op 1 januari 1996 een betaalrekening (nr. 0) aan bij Aangeslotene (hierna: de betaalrekening). De moeder van Consument beheerde zijn financiële zaken.

2.2. Daarnaast hield Consument een spaarrekening (nr. 00) aan bij Aangeslotene.

2.3. Tevens bestond in de administratie van Aangeslotene in elk geval vanaf 1 januari 2002 een doorlopend kredietovereenkomst (nr. 000) ten name van Consument (hierna: de kredietovereenkomst).

2.4. Op 29 juni 2002 is een aanvraag tot verhoging van de limiet van de kredietovereenkomst bij Aangeslotene ingediend. De aanvraag is ondertekend met een handtekening die lijkt op die van Consument. Op 3 juli 2002 is de kredietruimte verhoogd tot € 16.500,-.

2.5. Op 17 augustus 2004 is opnieuw een aanvraag tot verhoging van de kredietlimiet bij Aangeslotene ingediend. Deze aanvraag is ook ondertekend met een handtekening die lijkt op die van Consument. Aangeslotene heeft de aanvraag gehonoreerd en de kredietruimte verhoogd tot € 25.000,-. De kredietovereenkomst was niet volledig gekoppeld aan de betaalrekening in die zin dat opnames ten laste van het krediet niet verplicht via de betaalrekening van Consument bij Aangeslotene behoefden te geschieden.

2.6. Uit een rekeningafschrift van de betaalrekening van 22 januari 2002 blijkt dat op 16 januari 2002 een bedrag van € 4.000,- op de betaalrekening van Consument is bijgeboekt ten laste van het krediet. De rekeningafschriften werden naar het adres van de moeder van Consument gezonden.

2.7. Consument betwist de kredietovereenkomst en verhogingen te zijn overeengekomen met Aangeslotene. Bij brief van 23 maart 2012 heeft hij hierover een klacht bij Aangeslotene ingediend. Aangeslotene vordert de openstaande kredietsom van Consument.

3. Geschil

3.1. Consument vordert dat Aangeslotene haar vordering op hem intrekt.

3.2. Primair stelt Consument zich op het standpunt dat geen rechtsgeldige kredietovereenkomst tussen hem en Aangeslotene tot stand is gekomen met als gevolg dat geen geldige titel aan de betalingen van Aangeslotene aan Consument ten grondslag ligt. De betalingen zijn onverschuldigd voldaan. Consument was echter te goeder trouw, zodat hij bevrijd is van terugbetaling.

Subsidiair stelt Consument zich op het standpunt dat, al zou hij gehouden zijn een betaling aan Aangeslotene te doen, de hoogte van de vordering te hoog is en gerekend dient te worden met de wettelijke rente in plaats van de door de Aangeslotene in rekening gebrachte "contractuele" rente.

3.3. Aangeslotene heeft de stellingen van Consument gemotiveerd weersproken. Voor zover nodig zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

4. Beoordeling

4.1. *Handtekening*
Vaststaat dat in de administratie van Aangeslotene een kredietovereenkomst en een aantal verhogingen van de kredietlimiet op naam van Consument staan geregistreerd. Consument betwist dat de handtekeningen onder de litigieuze akten, in casu de kredietovereenkomst en de verhogingsaanvragen, van hem zijn. De Commissie overweegt dat in artikel 159 lid 2 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (hierna Rv.) een specifieke regeling is opgenomen voor de betwisting van echtheid van een handtekening die als ondertekening van een onderhandse akte dient. Uit dit artikel volgt dat bij onderhandse akten de bewijslast aangaande de echtheid van de handtekening rust op degene die de akte als bewijsstuk gebruikt of zich daarop beroept.

4.2. Ter zitting heeft Aangeslotene verklaard dat niet kan worden vastgesteld of de handtekeningen daadwerkelijk van Consument zijn, nu zij niet meer over de originele kredietovereenkomst en verhogingsaanvragen beschikt. Gelet op de specifieke regeling van artikel 159 lid 2 Rv. is Aangeslotene niet in haar bewijslast geslaagd. Het enkele feit dat in het onderhavige geval een geruime tijd is verstreken acht de Commissie van onvoldoende zwaarwegend belang om dit artikel op zij te zetten in de zin van artikel 6:2 lid 2 BW. Nu Aangeslotene niet kan bewijzen dat de kredietovereenkomst door Consument is ondertekend, brengt dit mee dat geen rechtsgeldige kredietovereenkomst tot stand is gekomen. Het gevolg is dat de betalingen over en weer ten aanzien van de kredietovereenkomst zonder rechtsgeldige titel zijn verricht. Uit artikel 6:203 BW blijkt dat degene die een ander zonder rechtsgrond een goed heeft gegeven, gerechtigd is dit van de ontvanger als onverschuldigd betaald terug te vorderen. Betreft de onverschuldigde betaling een geldsom, dan strekt de vordering tot teruggave van een gelijk bedrag. Aangeslotene heeft in beginsel recht op teruggave van deze betalingen.

4.3. *Onderzoeksplicht Consument*
Consument stelt zich hierbij op het standpunt dat hij gelet op het onder artikel 6:204 lid 1, respectievelijk lid 2 van het Burgerlijke Wetboek (hierna: BW) bepaalde van teruggave is bevrijd omdat hij volledig te goeder trouw is geweest. De Commissie overweegt als volgt. Niet ter discussie staat dat de moeder van Consument zijn financiën beheerde en in dat kader betalingen verrichtte ten aanzien van zijn betaal- en spaarrekening. De rekeningafschriften werden ook naar het adres van zijn moeder toegezonden en door haar bewaard. Consument heeft ter zitting toegelicht dat hij regelmatig bij zijn moeder informeerde naar zijn financiën maar dat dit niet zo

ver ging dat hij de rekeningafschriften controleerde. Naar het oordeel van de Commissie had van Consument verwacht mogen worden dat hij in elk geval regelmatig zijn rekeningafschriften zou controleren. Hoewel geen sprake was van een volledige koppeling van het krediet aan de betaalrekening, had Consument toch op enig moment moeten ontdekken dat er een kredietovereenkomst op zijn naam bij Aangeslotene bestond. Door dit na te laten heeft hij niet voldaan aan zijn onderzoeksplicht. De Commissie begrijpt dat Consument erop vertrouwde dat zijn financiële zaken bij zijn moeder in goede handen waren. Echter, nu dit niet zo blijkt te zijn, is dit een omstandigheid die voor zijn eigen rekening en risico dient te blijven. Uiteindelijk is een persoon zelf in zekere mate verantwoordelijk voor een ander die hij tot zijn vertrouwenssfeer toelaat.

4.4. *Klachtplicht 6:89 BW*

Voorts heeft Aangeslotene zich nog op het standpunt gesteld dat Consument niet heeft voldaan aan zijn klachtplicht als neergelegd in artikel 6:89 BW door het bestaan van de kredietovereenkomst pas tien jaar na ingangsdatum te betwisten. Onderhavig artikel ziet op de situatie waarin de schuldeiser op een gebrek in de prestatie geen beroep meer kan doen, als hij niet binnen bekwame tijd nadat hij het gebrek heeft ontdekt, of redelijkerwijze had moeten ontdekken, bij de schuldenaar heeft geklaagd (Vergelijk HR 8 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY4600 en HR 8 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BX7195). Als onder 4.2. vastgesteld is in onderhavige casus geen overeenkomst aan de orde die zou leiden tot de verplichting de prestatie te leveren. Dit verweer van Aangeslotene faalt mitsdien.

4.5. *Conclusie*

Gelet op het hierboven overwogene heeft Aangeslotene dan ook recht op teruggave van de kredietsom op grond van onverschuldigde betaling te vermeerderen met wettelijke rente. Aan de andere kant bestaat geen rechtsgrond voor alle betalingen van Consument aan Aangeslotene in verband met het krediet en zal hij deze met wettelijke rente dienen terug te krijgen. Ten aanzien van de wettelijke rente neemt de Commissie redelijkerwijze als uitgangspunt 23 maart 2012 als eerste datum van de klacht, hetgeen niet door Aangeslotene is weersproken. Wat betreft de kosten voor het handtekeningenonderzoek stond het Consument weliswaar vrij zijn eigen proceskansen in te schatten door een dergelijk onderzoek te laten verrichten en daarmee zijn eigen bewijspositie te versterken. De formele bewijslast lag en ligt echter bij Aangeslotene. De Commissie ziet daarom geen aanleiding voor toewijzing van deze kosten. Nu Consument gedeeltelijk in het gelijk wordt gesteld, dient Aangeslotene tevens het door Consument betaalde klachtgeld van € 50,- en de door Consument gemaakt kosten voor juridische bijstand te vergoeden. De Commissie zal deze met overeenkomstige toepassing van het liquidatietarief kantonzaken begroten op € 900,-.

4.6. Alle overige door partijen ingebrachte stellingen en argumenten kunnen niet tot een ander oordeel leiden en zullen onbesproken blijven.

5. Beslissing

De Commissie bepaalt bij bindend advies:

- Dat Aangeslotene berekeningen maakt vanaf het begin van de "kredietovereenkomst" tot de datum van deze uitspraak van alle bedragen:
  a. die Aangeslotene ter uitvoering van de "kredietovereenkomst" aan de Consument ter beschikking heeft gesteld; en
  b. die Consument ter uitvoering van de "kredietovereenkomst" aan Aangeslotene heeft betaald.
- Dat Aangeslotene aan Consument schriftelijk een inzichtelijk en controleerbaar overzicht verschaft van de door Aangeslotene gemaakte, hiervoor bedoelde berekeningen.
- Dat, indien er een verschil is tussen de door Aangeslotene ter beschikking gestelde bedragen en de door Consument betaalde bedragen,
  1) Aangeslotene het verschil aan Consument vergoedt, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf 23 maart 2012, indien de Consument meer aan Aangeslotene heeft betaald dan hij van Aangeslotene ter beschikking heeft gekregen;
  2) Consument het verschil aan Aangeslotene vergoedt, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf 23 maart 2012, indien Aangeslotene meer aan Consument ter beschikking heeft gesteld dan zij van Consument heeft ontvangen.
- Dat Aangeslotene aan Consument een bedrag van € 900,- aan kosten voor juridische bijstand vergoedt; en
- dat Aangeslotene het bedrag van € 50,- klachtgeld aan Consument vergoedt.

Een en ander binnen een termijn van zes weken na dagtekening van deze beslissing.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Op de website van Kifid vindt u praktische informatie over het instellen van beroep. Zie hiervoor kifid.nl/consumenten/wie-behandelt-mijn-klacht/4#stappen-plan